

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 19.

82. ÅRGANG

17. OKTOBER

1970

TEOLOGISK FELLES- MARKED

(SIDE 300)

SIDE 298

FÅR HAN

ARETS

FREDS-

PRIS?

AV HØSTENS NYE BØKER:

LAWRENCE OF ARABIA

(SIDE 302)

MELDING

De forhørsmetoder, der var blevet anvendt, gjorde, at biskopperne anså det for nødvendigt at mødes for at drøfte sagen. De har nu i lighed med gejstligheden i Maranhao erklæret sig for solidariske med de to præster.

Efter at præsterne var blevet fængslet, foretog politiet en husundersøgelse hos dem, hvorefter det meddeltes, at man hos dem begge havde fundet materiale af «revolutionær» art. Blandt de skrifter, der blev beslaglagt ved husundersøgelsen, er også det manifest, der blev udsendt af den latinamerikanske bispekonference i Medellin.

Den skæbne, der er overgået de to præster, kan ikke betegnes som et særtilfælde. Man vil stadig mindes fængslingen af den franske præst Miguel Candas fra bispedømmet Arras, som man nu tager skridt til at udvise af landet, og af den italienske pater Fallai, der ved sine foretatte mellemkomst nu igen er kommet på fri fod. Pater Fallai havde sammen med kapellanen i et nabosogn startet en social aktion mellem bønderne og havde bygget en skole og anlagt en vej. Dette førte til en reaktion fra storgodsejernes side. De fik politiet til at gribe ind, og bønderne blev tvunget til at rive det ned, som var bygget opp. Politiet beslaglagde desuden det dertil benyttede værktøj og arresterede elleve bønder.»

PATER VANNEUFVILLE ER 80 ÅR

Dominikanerpater Gabriel M. Vanneufville fylder 80 år den 29. oktober — nestor blant de katolske prestene i Norge, elsket av mange, mange konvertitter, familier, brev-venner osv., fremdeles i arbeide, klar og skarp i sine tanker. Og med et stort og varmt hjerte. Vi sender ham hilsener og gratulasjoner fra ST. OLAVS redaksjon.

● Nye leserbrev på sidene 308 og 309 i dette nummer — om salmer, manifest og ghetto-begrep.

kritisk til regjeringens politikk, i det hele tatt er interessert i å bringe saklig informasjon. Eller tillate saklig informasjon?

«Pressen og massemediaene formidler det som står i regimets interesse,» har Camara selv sagt om forholdene i sitt hjemland. (Boken «Våldets spiral».)

Han beskyldes altså av sine motstandere for å være fascist. Like lett sier man at han er kommunist — det varieres med disse to merkelappene i artikkelen. Men Helder Camara ønsker bare en ting: fred og rettferdighet. Men ikke en hvilken som helst fred, det må være en som bygger på rettferdighet for alle.

For å oppnå det, retter han skarp kritikk mot de økonomiske og politiske forhold som finnes i verden i dag.

Ved å gi Nobels Fredspris til Helder Camara, gir man samtidig de fattige en mektig moralsk støtte. Han har selv solgt det han eide og gitt bort pengene, om halsen henger bare et enkelt kors av tre:

Han er etter min mening mannen som blant annet de unge håper vil få årets Fredspris.

MISJONSSØNDAG

I anledning av at det er Misjons søndag den 18. oktober har pave Paul sendt et budskap til den katolske verden hvor det bl. a. heter:

En ny tidsalder har kommet for misjonene. Nye vanskeligheter og nye hjelpemidler melder seg for de som i Kristi navn «bringer det gode budskap». Situasjonen i dagens verden byr på en utfordring i stor målestokk til misjonærenes mot og klokskap. La oss ikke sløse bort tiden på nedbrytende kritikk, la oss ikke la dette historiske øyeblikk som ser ut til å være avgjørende for menneskeheten gå forbi oss. De unges evner og generøsitet stilles overfor disse oppgaver.

Dette betyr at misjonsarbeidet må gjennomtenkes og oppfattes i åpne, moderne termer.

En ny arbeidsform er nødvendig og en ny tenkemåte. Det gjelder både de underliggende teologiske prinsipper og det gjelder publisitet, trening, rekruttering og metodene og organiseringen av selve arbeidet. Vi vet, sier paven, at denne fornyelse allerede er igang.

I dette arbeidet med å foreta en nyvurdering av Kirkens misjonsarbeide er det et spørsmål som spesielt melder seg, ett hvor man møter to forskjellige oppfatninger av hva misjonsarbeidet bør være. Det er syn som kan summeres opp i disse to ord: evangelisering og utvikling.

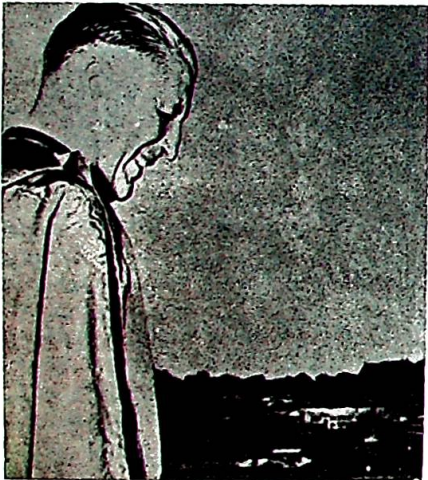
Med *evangelisering* menes utelukkende religiøs aktivitet, for kynnelsen av Guds rike, dette å bringe Evangeliet til menneske-
(Forts. s. 305.)

TEOLOGISK FELLESM

AV PATER
D. J. BOERS

Det er farlig, ja enda verre: nesten flaut idag å ta ordet «krise» på sine leber. Det farligste er å skrive det i en religiøs publikasjon. Det er som å stikke sitt hode i et hvepsebol, eller uvørent å utsette seg for de harmdirrende protesters glødende piler. Men, det må gjøres, så være det gjort! Vi har dessverre intet bedre uttrykk for å betegne den situasjon som idag ikke bare er verdens men også Kirkens lodd.

Kardinal Suenens.

I en krisesituasjon oppstår der gjerne grupper av «foruroligede» som vanligvis ikke skjuler at de er det. De har hver sine grunner til at deres uro er berettiget. I overensstemmelse dermed kan man generelt rubrisere dem under to overskrifter:

På den ene side står de som harmes over at så mange av de gamle sannheter blir behandlet respektløst og elskede religiøse skikker som var overlatt med tradisjonens ærverdige patina, tilsynelatende uten skrupler blir kastet overbord. Ikke noe å forundre seg over de er redde for at Kirken trues med å bli ruinert ved denne iver for å likedannde seg med denne verden. Det ligger i sakens natur at angsten driver disse sterkt foruroligede mennesker til organisatorisk å slutte seg sammen. Således, ved en felles aksjon, vil de prøve å redde det som reddes kan. For, etter oss kommer syndfloden.

På den annen side står de som er foruroliget av helt motsatte grunner. De er således foruroliget over hva de

synes er Kirkens uforsvarlige mangel på sosialt engasjement, hennes isolasjon fra den virkelige verden med dens aktuelle problemer, hennes veltilpassede borgerlighet innenfor et kunstig avgrenset miljø av halvveis kompromiterte gjennomsnittsverdier, som den akklimatiserte borger i velferdsstaten identifiserer seg med. Denne typen av foruroligede er vanligvis svært lite tilbøyelige til å organisere seg. Dessverre manifesterer deres uro seg tilslutt ofte ved enten et somme tider dramatisk, eller vanligvis et stille frafall fra Kirken og et uttog fra de troendes rekker uten vαιende flagg og klingende trompeter. Det later til der gis en god del av denne illevarslende stillhet idag. Den går gjerne forut for en storm.

I en slik krisesituasjon erfares den teologiske kongress, som begynte den 12. september i Brussel og varte en ukes tid, som den reneste velsignelse. Mer enn 200 katolske fagteologer var tilstede og representerte alle teologiske retninger innen den katolske kirke. Dessuten en hærskare av observatører og journalister, så mange som kunne få plass i det store «Palais de Congrès».

Teologenes samtaler og arbeide i de dagene man var sammen, ble formulert som resolusjoner. Kongressen hverken kunne eller ville på noen måte

Professor
Congar.

bli regnet som et Økumenisk Kirke-møte. Teologene som sådanne kunne heller ikke regnes som selvskrevne medlemmer av Kirkens hierarkiske læreembede. Men likevel er disse resolusjoner ytterst viktige: For det første har teologene i sin gruppemessige enstemmighet et vesentlig forhold til læreembedet. For det annet er deres, endog relative enstemmighet, et klart vidnesbyrd om hva som lever og rører seg i dagens Kirke. Resolusjonene angir klart i hvilken retning Kirkens skip vil seile i den nærmeste fremtid på et hav som absolutt ikke er blikkstilte. Og som i våre hjemlige trakter er det alltid, oppdager man, noen steds i verden byggevirksomhet på kysten.

Kongressen tok ikke så mye sikte på å definere teologien som vitenskap, som å betrakte den som en søken etter svar. I denne søken kan den bli en drivkraft og inspirasjon for menneskene slik at de på nytt besinner seg på det kristne budskaps innhold og finner frem til en kirkestruktur som bringer et troverdig vidnesbyrd. Til dette hører at de lokale kirker og menigheter utvikler en kritisk bevissthet om sin historisk betingete situasjon og tar parti for friheten i det samfunn som de er en del av. Uten at man overløst og vettløst skal sverge ved enhver samfunnskritikk, gjelder det likevel uhildet av fordommer å prøve sosiale eller samfunnsmessige avhengighetsforhold. Helt spesielt med hensyn til en eventuell forbindelse mellom kirkelige institusjoner og krefter som undertrykker menneskene. Hvis Kirken skal være i stand til å fullføre sin sendelse, må både teologien og menighetene gå inn for effektive aksjoner for å frigjøre alle undertrykte. Gitt de organisatoriske typer av kristne forsamlinger som Det nye testamente viser oss, oppfordrer Kirkens innerste vesen som Guds folk og den historiske utvikling oss til å gi akt på formenes mangfoldighet. Vi må besinne oss på og strebe etter deres gjensidige utfylling. Det hører med til denne besinnelse å overveie muligheten av en nyordning av den fremgangsmåte som en burde følge når det gjelder å besette kirkelige embeder, pave, biskoper og sogneprester. Og til slutt: det store kriterium og den ypperste norm for Kirkens forkynnelse er og blir

Jesus Kristus. De historiske kristologiske bekjennelser har en blivende verdi og gyldighet også for nåtidens Kirke. Men de kan ikke bli riktig tolket og forstått uten i sin historiske sammenheng. Det er derfor ikke nok at man bokstavtro, men stereotyp gjentar dem.

Kongressens arbeide er offisielt avsluttet. Det egentlige arbeide må nå utføres på det lokale plan. Her er det at «vi» kommer inn — og «vi» betyr «allesammen». For selv om det i Kirken alltid må finnes og vil finnes en spesielt utdannet stand av teologiske eksperter, er teologien likevel (langt mindre enn noen annen videnskap) ikke et anliggende for eksperter alene. Om så bare av den enkle grunn at man vel ikke kan være en god kristen uten en tilstrekkelig grad av kristen erkjennelse og kunnskap.

En «tilstrekkelig» grad. Denne grad blir nærmere bestemt av sted og tid og person og stilling. Like så lite som det hjelper å forsøke å skyte spurver med dundrebørser, like så lite hjelper det å forsøke å skyte elefanter med vannpistol. Nå, uansett hvordan man ville velge å karakterisere tidens kultursituasjon, i alle tilfelle må en si at den karakteriseres av menneskenes myndiggjørelse. En mangel på balanse mellom denne nyerhvervede sekulære myndighet og religiøse kunnskap og erkjennelse er farlig, såvel for den

AV JAN CATO MOLLESTAD

Nei, vi taler ikke alltid samme språk. Hverandres ord kan vi nok tyde ett for ett — men vi snakker forbi hverandre.

Så mang en meningsforskjell bunner i noe så enkelt som ulik alder. De forskjellige aldersgrupper stiller ofte opp med erfaringer og kunnskaper som er vanskelig å ha felles. Når vi med sikkerhet vet at ikke engang to mennesker kan ha nøyaktig samme livsbakgrunn, er det ikke underlig at generasjonene kan stå temmelig uforstående overfor hverandre, føle hverandre som psykologiske gåter.

De eldre — de på 30—40 og oppover — ser hoderystende på ungdommens levesett, ja, håret og/eller skjegg er mer enn nok til å vekke forargelse. De unge er så uforskammede

enkelte som for Kirken. Denne erkjennelse og kunnskap kan i dag ikke være sann og balansert uten at den er istand til å ta stilling til de problemer og vanskelige spørsmål kristendommen er konfrontert med. Å bygge klerikale kinesiske eller berlinske murer rundt de troende for således å beskytte dem mot den ondes efterstrebelser, er en kirkepolitikk som ikke mer lønner seg og virker stikk mot sin hensikt. Bevisst å fortie disse problemer eller unndra dem de troendes erkjennelse fra Kirkens side, mens de

å gå over til nye måter å klippe hår og skjegg på — de gamle moter er ikke bra lenger! De unge kler seg sjusket og bryr seg ikke om å vaske seg slik foreldrene (og såpe-annonsene) har lært dem! De unge... De unge...

De unge på sin side viser manglende respekt for de eldres verdimålestokk. De piper og bråker når en (uheldig) politiker (glemmer seg og) minner forsamlingen om «de harde 30-åra» eller nevner 9. april et visst år. Når foreldrene forteller barna hvor godt de har det, fnyser disse: «Joda, med den derre bomba deres hengende over hue.»

Synspunktene på ungdommen kan nok stundom være rette i og for seg — men da må det også legges til: Ungdommen er jo produkter de eldre selv har skapt: Ved å stå som forbilder, ved oppdragelse, gjennom påvirkning på de mange måter.

De unge har i det hele gode kort på hånden dersom de vil sette seg til doms over de eldre: De kan anklage disse for uærlighet, uhederlighet, manglende forutseenhet, selvopptatthet, selvgodhet, materialisme, ondskap. For:

Vi vet om den dobbeltmoral som hersker i de eldres leir — der er det moralisering, men skattesvik, boligspesulasjon. — Vi er blitt mer oppmerksomme på de eldres politiske tafatthet — i år mer enn før, kanskje: Forurensningsproblemene forteller om utilgivelig kortsynthet. — Mange eldre ynder å tale om hvor patriotisk de oppførte seg under krigen — i dag er vi klar over hvor ynkelig de flestes holdning var. — De eldre beholder makten innen næringsliv, politikk og forskning og glemmer titt og ofte at de unge kanskje er betydelig mer på høyde med en rivende rask utvikling (det virker som mange eldre forveksler det grå utenpå hjernen med det viktige grå inni og som utgjør den). — Alle burde innse at det ikke er de unge som har skapt den materialistiske holdning verden i dag preges av: Det er derimot de unge som reagerer — mot materialisme, reklame og kjøpepress. — Ondskaper: Det er de eldre som er skyld i krigene — ungdommen blir bare ofre for den.

Ungdommen er de eldres ansvar. De eldre får den ungdom de fortjener. Men de unge får sjelden den ungdom de burde ha! Og de blir mer og mer klar over sin egen situasjon. Det ser ikke ut som de eldre gjør det.

Professor Küng.

(Forts. s. 309.)

PRINSEN AV

(som altså beundret Lawrence) har sammenlignet boken med verker som *En pilgrims vandring* og *Gullivers reiser*, av mange grunner er man takknemlig for å få den i hendene til slutt. Men: På bakgrunn av Knightley og Simpsons journalistvirksomhet og opplysninger, leser man enkelte små avsnitt av den med spesiell interesse. Ting som for tredve, førti år siden må ha charmert mange lesere som nok et tegn på vidsyn og åndelig styrke, blir skremmende varslere om heltens egen tragedie.

Man stopper plutselig opp under lesningen og spør seg selv: Er dette nødvendig?

en rimelig avgjørelse for araberne, han strevde med å undergrave de franske posisjoner i Det nære østen og sørget bare for et internasjonalt lån til Feisal — til seks prosenters rente. Da han siden trakk seg tilbake fra det offentlige liv, var det, fremdeles etter forfatternes mening, ikke fordi han mente at araberne var sveket. Men fordi han var fornærmet over at hans plan for området var vraket til fordel for en annen plan.

Det sier en del at vi leser om disse tingene i noen måneder hvor araberne hat og misnøye stadig truer freden, ikke bare i Midt-Østen, men i hele verden. Hatet og misnøyen har

AV AGE RØNNING

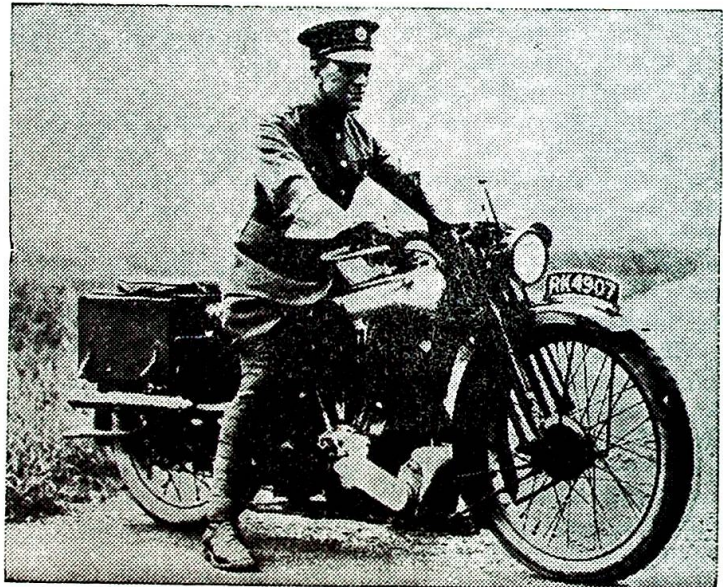
T. E. Lawrence:
VISDOMMENS SYV SØYLER
601 sider — Gyldendal.

Phillip Knightley og
Colin Simpson:
LAWRENCE OF ARABIA
336 sider — Gyldendal.

I vår tid detroniseres heltene uten at vi blir særlig visere av det. T. E. Lawrence som døde i 1935 representerte for to generasjoner av mennesker alt det edleste i en engelsk imperium-bygger, han var, trodde man, bare uselvvisk, klok, rett-tenkende og tapper. Han førte sine trofaste kamelryttere til seier over tyrkerne, dekket med æresbevisninger omgikktes han konger, diktere, generaler og statsmenn. Da han trodde at hans arabiske venner hadde blitt sveket, trakk han seg såret tilbake fra det offentlige liv og skjulte seg som menig soldat i RAF. Et storslaget liv med en underlig, vemodig slutt.

Slik er legenden om denne prins av Mekka, den ukronete konge av Damaskus. Bortsett fra Winston Churchill er han antagelig den mest berømte engelskmann i dette århundre. Hans byste står i St. Paul sammen med Nelsons og Wellingtons. Hans lille hus i Dorset er nesten et valfartsted, hans bok om *Visdommens syv søyler* er en av de mest leste bøker på det engelske sprog, det er laget en storfilm om ham, *Lawrence of Arabia*.

Alt dette rives opp i de to Sunday Times-reporterens nitide arbeid, delvis med nytt kildemateriale. Gyldendal presenterer både deres bok — og Lawrence's egen klassiske beretning. Tilsammen er det to verker med godt over 900 sider — en lang, spennende og ofte skakende detronisering av vår hvitkledte ørkenhelt. Nesten uansett hvordan man reagerer på de nærgående personlige avsløringer, forblir *Syv søyler* en fascinerende bok. Churchill

Sunday Times-reporterne mener at det er nødvendig. Og for å få den side av saken overstått like godt først som sist:

Vi sitter igjen med et nytt bilde av den lille, spinkle eventyrskikkelsen. Hans hovedmotiv under hele det arabiske opprør i ørkenen, hevder forfatterne, var ikke å sikre araberne frihet og selvstendighet, men å sikre britiske politiske interesser. Hans hovedmotiv gjennom hele opprøret var, ved siden av patriotisme, også ærgjerrighet og hat mot franskmennene. Dokumenter fra hans hånd viser at det enkelte ganger er besværlig å se om han anså tyrkerne eller franskmennene som *fienden*. Denne bitre mistro fortsetter etter krigen. Under fredskonferansen etter krigen i 1914—18 kjempet ikke Lawrence på noe vis for

også sin bakgrunn i de mektiges gamle feilgrep. Det har vi visst. Men kanskje ikke at den edle Lawrence kunne være medskyldig?

Neste fase av avskallingen er enda vanskeligere. Det gjelder hans private liv og vil føre med seg debatt. Forfatterne selv sier: «Vi ser ingen grunn til å be om unnskyldning for noe som mange mennesker vil regne som indiskresjoner om hans privatliv. En offentlig kjent persons handlinger kan bli påvirket av hans private adferd. Når en mann er blitt dyrket som en nasjonalhelt, er det historisk riktig å fremlegge alle sider av hans liv, også de minst flatterende . . .»

Selv om denne anmelder gjerne hadde sett at det var skrevet en an-

MEKKA

«VI KALTE
HENNE PIM»

AV HARALD TAXT

Arne M. Torgersen:
VI KALTE HENNE PIM
J. W. Cappelens Forlag.
244 sider.

nen konklusjon på disse «indiskresjoner» og at personen T. E. Lawrence hadde blitt behandlet med mer menneskelig varme og forståelse enn tilfellet er, må jeg si meg enig i Knightley og Simpsons hovedtanke: En nasjonalhelt, et forbilde for de unge, må utsettes for temmelig røff behandling ofte. For at nye generasjoner kan justere sitt syn. Om det altså lett pessimistisk kan sies at vi ikke blir klokere av dette, kan man på den annen side notere at man begynner å gjøre andre feil. Det er slutt på de gloriose drømmer om krigernes natteritt, for godt.

Prinsen av Mekka detroniseres:

Lawrence var kjent i så mange skikkelser. I sin gullsmykkede kafiye med den ene hånden på dolken i beltet. I krøllet khakiuniform ved det militære høykvarteret i Kairo. I RAF-uniform på motorsykel eller på sykkel på de lange turene ut til Clouds Hill. Han var etterrettingsagent med direkte linje til Whitehall, medlem av Round Table-gruppen, ivrig opptatt av Arthur-legendene. Han er en mann som er besatt av tanken på smerte, holder seg unna kvinner, er forunderlig snill med sin yngste bror, stolt over å eie en racer-kamel, Ghazala. Siden, frivillig, en fattig menig soldat i et hardt drillsystem. Er det mulig å finne et mønster i hans liv og personlighet, noen skjulte drivkrefter som kan forklare og binde sammen?

I de to journalistenes bok blir han vist frem som en intelligent og oppfinnsom løgner, ja, langt sterkere: som en person med tydelige masochistiske tilbøyeligheter. En del av det nye kildematerialet som de nådeløst legger frem forteller nok om det. Men hva så? Når de har avdekket alle sagnheltens skrøpeligheter, lar de ham ende sine dager i en trafikkulykke og sier liksom — *beklager, slik var det at det forholdt seg med ham.*

Men Lawrence kan ikke bare detroniseres for å bli en notis i en sykejournal. Man føler trang til selv å forsvare ham, ikke som helt, men som et ensomt menneske. Kanskje kom depresjons-periodene og de voldsomme selvbebreidelsene nettopp fordi den legenden om ham som hans landsmenn trivdes med og beundret — aldri stemte. Det går sterke linjer fra ungdomsidealet i Round Table-kret-

I alle årene jeg har arbeidet med flyktninger har Arne Torgersens navn ofte vært nevnt, jeg har også truffet ham ganske flyktig noen få ganger, og jeg har alltid fått forståelsen av at det var en mann med stor innflytelse i det internasjonale flyktningarbeide. Boken han beriker det norske bokmarked med i år bekrefter dette tilfelle. Han gir her en enkel og oppriktig, men spennende beretning om hvordan det kolossale og infløkte problem med millioner av flyktninger i Europa ble løst i årene etter krigen.

En bok av denne art kunne lett bli tørr reportasje med masse tall og navn. Torgersen unngår dette ved hovedsakelig å skrive om sitt eget arbeide og sine egne opplevelser, enkelt og ydmykt. På en merkelig måte formår han likevel å holde seg selv i bakgrunnen og får omtalt en rekke andre organisasjoner og personer som deltok i dette gigantiske men givende arbeide.

Torgersen hadde igrunnen ingen tekniske forutsetninger for dette arbeide. Fra han var 16 år hadde han flakket omkring i verden — mest i Amerika og tatt alle slags tilfældige jobber. Ved et rent tilfelle ble han tilbudt jobben som representant for den amerikanske CARE-organisasjonen og skulle se til at CARE-pak-

sen og Hogarth til episoden i Deraa. Uansett om det foregikk noe der eller ikke. Han gikk inn i RAF for å straffe seg selv, klatre ned fra berømmelsens skrøpelige stillaser og falske tinder. De slag han siden fikk en ung skotte til å gi seg er en annen form for avstraffelse og redusering. Bevisst for øynene på en som tilba ham som helt. Allerede i *Syv søyler* forsøkte Lawrence gjennom Deraa-historien — om hvordan han ble misbrukt og nedverdiggjort av en homoseksuell bey — å avsløre legenden, både når det gjaldt ham selv og når det gjaldt hans virkelige forhold til arabernes politiske krav.

Det tok mange år før verden likevel ville gi slipp på sin legende. Spesielt etter Flanderns søle og dævelskap trengte England og vi andre en skinnende hvit helt.

sielt etter Flanderns søle og dævelkene ble riktig fordelt i Europa. Dermed satt han i det med begge benene. Den menneskelige nød og lidelse han ble konfrontert med forandret ham helt, den nærsynte og selvopptatte funksjonær ble til en Torgersen som brant for og gav seg helt til det lidende medmenneske. Alle hans politiske, sosiale og kulturelle fordommer løste seg opp i det hav av tårer og smerte han møtte. En medfødt evne til oppfinnsomhet og pågåenhet ble til stor nytte.

Typisk nok heter boken: «Vi kalte henne Pim». Han kunne godt ha gitt boken en ganske annen prangende tittel, det er jo Europas største problem etter krigen og verdens største folkevandring han behandler. Nei, Torgersen vil konfrontere oss med nøden og lidelsen menneske til menneske. Han sier selv et sted i boken: «Tall kan gi et konkret bilde av en situasjon, men kan aldri uttrykke en menneskelig dimensjon. Intet tall kan engang antyde den sum av menneskelig lidelse som krigen hadde vært årsak til, og som hadde fått uttrykk i disse overveldende mengder av hjemløse mennesker. For talenes egenverdi avtar med deres størrelse. Ett menneskes lidelser ryster oss — hvis det bare skjer nær nok. Tusen menneskers lidelser måler ikke lidelsen tusen ganger i vår egen deltagelse. Millioner av menneskers lidelser — det går oss forbi.»

Denne boken bør leses av alle som oppgjennom årene har ydet noe til Europahjelpen, Kirkens Nødhjelp, Det norske flyktningeråd eller Caritas. De vil alle sitte igjen med en viss følelse av at her var jeg med, og med en sterk overbevisning om at det nytter å hjelpe. Den bør leses av alle de som mener at lille Norge nå først og fremst må tenke på sine egne som ikke har det så godt og ikke kan utnytte vårt velferdssamfunn tilfulle. Boken er et viktig argument for internasjonal solidaritet — for medmenneskelighet som er grenseoverskridende i flere betydninger. Den understreker også kraftig det gledelige faktum at vår vesterlandske kultur har gjort et stort skritt fremover i de senere årtier. Aldri har menneskenes historie vist maken til solidaritet og hjelpsomhet og gjensidig ansvarsfølelse landene og folkene imellom. For mange står dette som et viktig skritt henimot et samlet Vesten, en enig verden som alene kan forhindre den slags katastrofer som skapte det problemet Torgersen med dyp innsikt behandler i denne boken.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 15 32 44	11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND: <i>S. St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
		9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2	8.45 19.00	11.00 —
Biskopen og prestegården tlf. 21 214		
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flinteggt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbaneggt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94	8.15	10.30
Biskopen og prestegården, tlf. 3604		
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00 8.00	11.00
<i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)		
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

SITUASJONEN I BRASIL

■ Formannen i Legmannsrådet i Roma, kardinal Maurice Roy har den 2. oktober i et telegram til ledelsen av Unge Katolske Arbeideres forbund i Brussel gitt uttrykk for sin bekymring i anledning av arrestasjonene av medlemmene av bevegelsens presidium i Brasil. Kardinalen meddelte at et medlem av Rådet har fått i oppdrag å granske saken.

Erkebiskopen av Rio de Janeiro har forøvrig advart den brasilianske regjering. Regjeringen «fører krig mot Kirken», heter det.

■ De belgiske biskoper har sendt et telegram til Nobelpris-stiftelsen i Oslo hvor de støtter erkebiskop Helder Camaras kandidatur til årets Fredspris.

■ Omkring 1000 millioner barn, det vil si mer enn tre fjerdedeler av alle barn i verden lever idag i u-land. Den tyske komité for UNICEF i Köln peker på at 500 millioner av disse barn vokser opp i et miljø hvor årsinntekten pr. hode ligger på under 100 dollar. Hvert sekund, sier komiteen, blir det født tre nye barn i u-landene. 32 millioner av alle barn under fem år lider av ernærings sykdommer.

■ Erkebiskopen av Diamantina i Brasil, Sigaud har i en uttalelse som er gjengitt i tysk presse hevdet at beretningene om situasjonen i Brasil er «grenseløst overdrevet». Mordet på Helder Camaras sekretær, pater Neto (tidligere omtalt i ST. OLAV) kan, etter hans mening, ikke sees i noen politisk sammenheng.

■ Den store katolske ukeavisen L'Acenire har offentliggjort en dramatisk appell om hjelp til dominikanerpater Giorgio Callgaari som er arrestert og er i livsfare. Pateren som ble arrestert sammen med andre medlemmer av sin orden uten formell tiltale og siden har gjennomført en hungerstreik mot de politiske forfølgelsene i Brasil, ligger meget syk på et militærhospital. Et brev fra en annen fange som er kommet til Venedig,

sier at situasjonen er meget alvorlig for pateren. Han vil ikke overleve hvis han ikke straks settes på frifot, heter det. Han er så svak at han ikke lenger selv kan skrive.

■ I annen halvdel av september ble flere ungarske katolske prester arrestert i Budapest og i provinser, melder KNA.

Manifestet som omtales i nr. 18 av ST. OLAV

Det manifest «For Pave og kirke» som omtales i biskopens uttalelse i forrige nummer av bladet inneholdt disse punktene:

1. Vi bekender os til II. Vatikanerkoncillets uttalelser, således som de i ordlyd foreligger. Vi bekender os ligeledes til det I. Vatikanerkoncil og til Tridentinerkoncil, såvel som til alle konciler og det kirkelige læreembedes definitive avgørelser og derudover til hele Kirkens totusindårige tradisjon.

2. Vi bekræfter vor lydighet imod Kristi statholder på jorden. Vi modtager de pavelige rundskrivelser således, som Pius XII har fremstillet det i rundskrivelsen «Humani generis», nemlig som «udtryk for det ordinære læreembede, om hvilket det kendte skriftord gælder: den, som hører jer, hører Mig.»

3. Med I. Vatikanerkoncillets fædre fastslår vi, at «den fortolkning af de hellige trossandheder må

fastholdes, som een gang for alle er fremsat af den hellige moder Kirken», og at man «aldrig under skin eller påskud af nogen højere erkendelse må afvige fra denne fortolkning». Derfor bekender vi os også uden forbehold til den Gudsfolkets trosbekendelse af 30. juni 1968, hvis antagelse er den ufravigelige forudsætning for ethvert virkelig fornyelsesværk i Kirken.

4. Den hellige Skrift betragter vi som skrevet ved Helligåndens indgivelse og betroet Kirken således, at det tilkommer Kirkens læremyndighed på forpligtende måde at fremstille dens sande mening.

Derfor afviser vi:

1. Alle de vildfarelser, som Pius XII i «*Humani generis*» og Paul VI i «*Ecclesiam suam*» har påpeget, og især dem, der vil gøre den uforanderlige sandhed til en kastebold for tids- og døgnanskuelser.

2. Enhver meningsændrende «nyformulering af dogmerne» (Paul VI, 4. dec. 1968). Vi må til stadighed konstatere, at krav herom ikke rejses, fordi det moderne menneske ikke kan forstå dogmernes sproglige iklædning, men fordi man ikke mere vil antage deres indhold.

3. Den såkaldte «nyfortolkning af troen», der indebærer en ændring af dens betydning.

4. Den kærlighedsløse og ødelæggende kritik af Kirken og dens tradisjoner, som ikke forstår at skelne det menneskelige fra det guddommelige. Vi beklager, at denne kritik selv kritikløst henter sin målestok fra «den moderne verdens- og livsforståelse», men ikke følger den guddommelige sandheds rettesnor.

5. Den misforståede «dialog», som uden fast standpunkt sætter spørgsmålstejn ved alt og alle.

6. Den misforståede «ajourføring», som er i modstrid med Evangeliets ånd og Korsets budskab.

7. En «demokratisering» af Kirken, som antaster dens hierarkiske forfatning og dermed fører til opløsning.

Følgelig forventer vi:

1. At Kirkens læreembede udøves med apostolisk frimodighed, «det være sig belejligt eller ubelejligt» (2. Tim. 4, 2), og at de af Kirken indsatte lærere forkyn- der Kirkens lære og ikke deres egne ubeviste teorier.

(Forts. s. 309.)

En
kloun

Lenger bakover i dette nummer av bladet finnes et brev til redaksjonen fra sognepresten i Tønsberg. Det er det brevet jeg kommer til å skrive om — så vennligst les det først.

Vel. Det er ikke min mening å føre en lærd dispu- tt med pastoren om betydningen av ordet ghetto og slikt.

Man kan ha forskjellige meninger om så mangt her i verden.

Det er noe annet som rørte ved min klounesjel. Trenger jeg tilgivelse for det, ber jeg herved om å få det.

Da vi fikk brevet, trodde jeg etter å ha kastet et raskt blikk på det at han skrev at norske katolikker vesentlig kom fra håndarbeidets rekker.

Det var forholdsvis tidlig på morgenen og jeg tenkte ved meg selv at jeg trengte en kopp kaffe til før jeg startet arbeidet. Jeg ristet på hodet et par ganger og kikket opp i taket.

Jeg leste ikke brevet skikkelig med en gang. Det ante meg muligens at det var en misforståelse, men jeg likte den. Jeg tenkte på mine tre gutter og deres mislykkede håndarbeider i skoletiden. Hvordan skulle det gå med dem?

Jeg ristet på hodet en gang til for å kjenne etter om jeg drømte.

Selvfølgelig har man ofte en følelse av at kristne mennesker i foruroligende grad pusler med sine håndarbeider. Det er så.

Men alle sammen, eller ihvert fall: de fleste?

Det er kanskje snobbete av meg, men jeg ville ikke regnes med i den gruppen.

Dessuten tvilte jeg straks på at de fleste...

Jeg kunne ikke tenke meg Caritas-lederen bøyd over broderier på sofaputer til Amman.

Om generalvikaren kan hekle er også meget tvilsomt.

Nei, det hørt besynderlig ut faktisk.

Hva sier De? Er det håndarbeidets rekker pastoren skriver om. Aha, da beklager jeg virkelig.

Hva nå enn håndarbeidets rekker skal være for noe. Kommer det av ordet håndverker? Eller av ordet håndrekning?

Tenker jeg stille. Det kan godt hende jeg virker snobbete.

Det har også pastoren i Tønsberg advart mot.

Har jeg gjort narr, er det ellers fordi jeg er en enda større narr selv. Og manglet bedre ideer.

Misjonssøndag

(Forts. fra s. 299.)

ne som åpenbaringen av Kristi frelsesplan. Konsilet ga sin autoritative støtte til denne tradisjonelle misjonsvirksomhet.

Med utvikling menes arbeidet for å skape og styrke menneskeverd, utbygningen av de nye samfunn og anstrengelsene for å heve folkeslagenes materielle og kulturelle nivå. Misjonene kan ikke vike tilbake fra også dette arbeidet.

Konfrontasjonen mellom de to oppgaver eller syn må tas alvorlig og medfører i seg selv to farer:

At vi kan komme til å se dem som to uavhengige oppgaver. Og at vi mislykkes i forsøkene på å danne det riktige forhold mellom dem.

Vi håper ikke at konfrontasjonen kommer til å bli sett på som et dilemma som utelukker en syntese mellom evangelisering og utvikling. Det er umulig for de troende at misjonsarbeidet utelukkende baseres på de oppgaver som er her og nå mens man taper av sikte andre ting som er livsviktige for misjonene: dette å bringe troens lys til alle, dette å gi alle et nytt liv i dåpen og å føre dem inn i det mystiske Kristi legeme som er Kirken, dette å lære menneskene til å leve som kristne og til å holde opp for dem løftet om en ny eksistens etter den jordiske. På samme måte vil det være utilgelig for Kirkens misjonsvirksomhet å forsømme å gjøre noe for å hjelpe menneskene i sin nød. Kirken må ikke glemme den elementære kraft til menneskekjærlighet den stilles overfor hver dag. Vi har selv i encyklikaen *Populorum Progressio* understreket plikten til å arbeide for bedre levevilkår, særlig når det gjelder folkene i den såkalte Tredje Verden.

Det må ikke bli et dilemma på grunn av disse to tingene. Det

(Forts. neste side.)

TRO OG KIRKE

Jesus Kristus, som er Gud der som menneske bodde blant oss mennesker, er i seg selv fylt av Guds frelsende handlen. I Kristus Jesus er han som er blitt et stykke av menneskenes historie, en håndgripelig del av vår historiske jordiske virkelighet. Uanfektet av filosofiske og religiøse apriorismer må vi, opplyst av Guds ånd, ha mot til å tenke våre tanker helt ut og ta alle konsekvenser av dette mysterium. Ærbødighet for Gud som «den helt annen», skulle ikke forlede oss til likesom å la Guds jordnære og menneskelige menneskehet fordufte i en abstrakt åndelighets tynne luft. Om korset begripeligvis var en forargelse for jødene, da er selve Guds menneskevordelse en enda større forargelse og dårskap for alle tiders grekere. En dårskap som, i beste tilfelle, må avmytologiseres. Om det ofte finnes megen tvilrådighet blant gode kristne mennesker m. h. t. direkte praktiske spørsmål som berører menneskeslektens jordiske vel og ve, om man tilsynelatende er mistenksom overfor kristendommens forhold til kultur, eller også, om man egentlig ikke vet hvordan man kristelig skal begrunne forholdet mellom evangelisasjon og den menneskelige innsats i de såkalte misjonsland ved hjelp av sosio-økonomiske og kulturelle tiltak, da ligger antagelig den dypeste grunn deri at man kvier seg for å ta Guds menneskevordelse for ramme alvor. For bokstavelig å se den som en menneskelig og jordnær historisk realitet. Isteden innsnevres frelsen til å være et utelukkende individuelt personlig og metafysisk anliggende. Men dette at Gud er den «helt annen» kan da umulig bety at Han som i Kristus Jesus er blitt vår Frelser, er en annen enn Han som er himlens og jordens Skaper. Han som skapte alt ved det samme Ord som «ble kjød for oss og for vår frelses skyld».

I gudmennesket Kristus Jesus står vi da overfor et ganske bestemt menneskeliv: et menneske, som innen rief kom i verden og der, som alle anrief kom i verden og den, som alle andre mennesker, også forsvant fra verden. I tilfellet Kristus Jesus har vi å gjøre med en historisk vev hvori en guddommelig virkelighet bryter igjennom. Dette er hele meningen med pro-

logen i Johannes evangelium: det evige liv som i opphavet var hos Fadere, har åpenbart seg for oss i Kristus

AV PATER
D. J. BOERS

Jesus. Paulus sier det uttrykkelig: «Stort er vår religions mysterium: Han som trådte frem i kjød og blod og triumferte gjennom Ånden.» Gud som fremtrådte i Kristus som mennesket er derfor selve Åpenbaringen, eller, Åpenbaringen er selve Kristi fremtreden: hans væren, hans ord, hans handlen. Ordet er blitt kjød: hans jordiske tilværelse fullbyrder seg i handlinger og ord, som utgår fra hans menneskelige væren. Hans tale gjør hans handlen fullt ut menneskelig, betinget av de historiske omstendigheter av tid og rom. Samtidig står han over all tid og rom og over all historie: hans ord-åpenbaring antyder og forklarer den guddommelige dimensjon i hans handlinger. Hva Kristus sier og gjør, taler til oss om det guddommelige. I mennesket Jesu fremtreden er det guddommelige blitt til «vår» menneskelige og jordiske virkelighet og har således vist og ma-

nifestert seg selv under synlige tegn i vår jordiske menneskeverden. Denne åpenbaringsvirkelighet kaller vi: Kristus-mysteriet, det som er Guds fundamentelle sakrament eller møtet og møtestedet mellom Gud og oss mennesker. For «sakramentell» er enhver overnaturlig, guddommelig virkelighet som fullbyrder seg historisk i menneskenes liv, dvs. synlig og håndgripelig i tid og rom. Og nettopp fordi den guddommelige frelsesvirkelighet fremtreder i mennesket Kristus Jesus tilsøret i jordisk skikkelse — sakrament — krever og medfører denne virkelighetsåpenbaring den profetiske ord-åpenbaring som avslører for oss frelseshistoriens guddommelige dimensjon.

Således er «ord» og «sakrament» fundamentelle elementer til både den gammel- og nytestamentlige åpenbaring og i det kirkelige liv som må leves ut fra denne åpenbaring.

Misjonssøndag

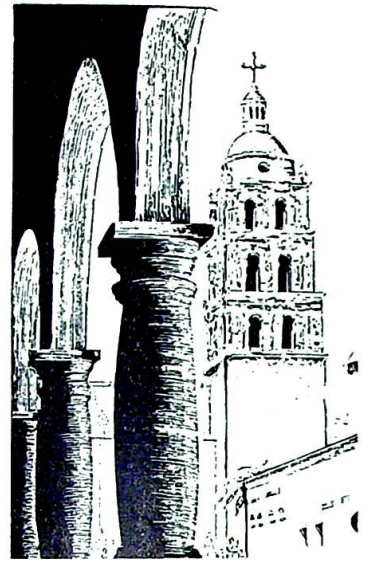
(Forts. fra forrige side.)

er et spørsmål om prioriteringer og oppgaver. Og det kan ikke være tvil om at misjonenes aktivitet først og fremst gjelder evangeliseringsarbeidet. Denne prioritering må beholdes. Misjonene ville svikte sitt *raison d'être* hvis de vendte seg bort fra dette religiøse oppdrag. Det gjelder Guds kongedømme i hele sin vertikale, teologiske og religiøse betydning, det som frir mennesket fra synd og gir mennesket Hans kjærlighet, kjærligheten fra Gud som er Herren over alt liv.

Vi må forstå at troskap mot

dette opprinnelige program i misjonsarbeidet i enkelte perioder kan stoppe misjonens vekst, vår misjon er en skandale for verden fremdeles. Men i dette ligger også styrke og klokskap, idag som i de første årene. Også idag kan det, som målt med menneskers øyne kan virke som hindring i evangeliseringen, nemlig det åndelige grunnlag, være med på å frigjøre misjonene fra økonomiske bånd, mistanke om kolonialisme og fra naturalismens ineffektivitet i møtet med forskjellige kulturer.

Debatten mellom evangelisering og utvikling er derfor et spørsmål om metoder. Og dette problem må først løses. Det kan

GUNNEL VALLQUIST:

MORGEN- ANDAKT

Att följa Kristus efter. Att vara en Kristus för vår nästa. Att låta Kristus fortsätta sitt liv på jorden i oss. Att få och ge förlåtelse. Det är vad vi hittills har stannat vid, och det är den nyckel vi fick i handen, att pröva varje gång livet tvingar oss att söka en mening i vad som händer oss, eller andra.

Vi kristna är inte bättre än andra människor, men den nyckel vi har fått är en stor dyrbarhet, därför att den visar oss en mening i det som annars vore meningslöst. När vi vittnar om Kristus, till exempel i missionen, innebär det att vi vill ge andra del av privilegiet att veta, förstå och bejaka livet med allt vad det ger oss, av glädje och av prövningar.

Men det räcker inte med individuella vittnesbörd, hur många de än är. Meningen var från början att Kristi lärjungar skulle vittna också genom kärleken till varandra, genom sin inbördes enhet. Kristus har uttryckligen begärt denna enhet; han har från början talat om för oss att den är ett villkor för att det kristna budskapet överhuvudtaget skall nå fram, bli trovärdigt inför människorna. Han bad att vi alla skulle vara ett, för att världen skall tro.

Vad blev det av enheten? Det vet vi: i stället för att visa broderskärlek, tålmod och respekt för varandra, började de kristna snart bekämpa, fördöma och förakta varandra och varandras tro och övertygelse. Under långa, mörka århundraden rasade detta fariseiska nit som står i skarpaste motsats till allt vad Kristus var och lärde. Först i vår tid har de kristna mera allmänt blivit medvetna om hur hopplöst fel allt detta var. Men vi har ärvt splittringen som man ärver ett lyte. Och vi inbillar oss att vi måste acceptera den, så länge inte kyrkoledarna har funnit den kompromiss som kan rädda varje samfunds ansikte.

Men vi vanliga kristna, vi har inte denna prestige att

rädda, vi längtar att få slut på splittringen, som inte bara gör oss själva till en skandal och ett åtlöje för världen, utan till och med kommer Kristus att framstå som lögnare, därför att de kristnas oenighet hindrar hans löften att gå i uppfyllelse i världen, som inte kan tro på honom därför att vi vägrar att lyda honom i hans vilja att vi skall vara ett. Vad kan vi göra? Vi kan vägra att acceptera splittringen. Vägra att tro på dem som vill övertyga oss om hur mycket som skiljer oss åt, när vi i själva verket är varandra så nära i det enda som till slutt har betydelse i det här sammanhanget: viljan att tillhöra Kristus.

Vi behöver inte vara lika, inte ens tänka, tycka och tro lika om allting, för att vara ett. Vi har rätt — och plikt — att följa vårt samvete, rätt att behålla vår identitet — men vi behöver inte fördenskull nedvärdera andra. Inte ens som kyrkor. Sanningen är större än våra dogmer och bekännelseskrifter. När vi känner Kristus som vägen, sanningen och livet, och vägrar att döma varandra, då är enheten ett faktum som inte behöver vänta på att kyrkopolitiker och teologer kommer överens. Här och nu får och kan vi vara ett. Vi måste vara det, för att världen skall tro. Tiden är antagligen kort. Det är vi som måste börja. Därför att Kristus redan har börjat i oss, när han har givit oss längtan efter enhet, och otålighet över splittringen.

Låt oss be: Herre, lys in i det mörker där vi lever skingrade, lys så att vi ser att vi är förenade, om vi bara vill vara det. Och ge oss så mod att redan i dag inför varandra och inför världen förkasta splittringens arv och säga ja till den enhet vi redan äger i dig. Amen.

ikke finnes det samme svar i alle tilfeller, man må regne med spesielle forhold, studere tingene i lys av tidligere erfaringer.

Paven konkluderer sitt budskap, som vi her bare har gjengitt i utdrag, med å si omtrent dette, ifølge en oversettelse fra engelsk:

Hvis debatten mellom evangelisering og utvikling ble sett doktrinært, er svaret å finne i Konsilets ord om at misjonsarbeidets spesielle mål er evangelisering og det å bringe Kirken ut til menneskene. Men, praktisk sett, må samtidig alle som er engasjert i misjonsarbei-

det innse at evangeliseringen styrkes og hjelpes gjennom arbeidet for å løse menneskenes øyeblikkelige og aktuelle problemer og nød.

ST. OLAV

KATOLSK
TIDSSKRIFT

Årsabonnement kr. 35,—

LESERBREV

SALMENE

Herr redaktør,

A propos Nynorsk Salmebok og «søtladne salmer».

Dykkar tidsskrift nr. 16 har ein omtale av språket i katolske salmebøker og i Landstads (reviderte) salmebok.

I ein redaksjonsartikkel seier De Dykk samd med ein artikkelforfattar at denslags finst, og vil gå nærare inn på språkforma i dei nemnde salmebøker. I den samanheng har eg notert meg at Nynorsk Salmebok vantar. Anten kjem det av at redaktøren meiner at denne ikkje kan lastast for søtladne salmar, eller så er det den vanlege tankeløse som Nynorsk Salme-

bok gjerne blir utsett for i Oslo-området: Ein gløymer like godt at Den norske kyrkja har *to* godkjende salmebøker — i tillegg til «Gamle Landstad» og Hauges Salmebok, trass i at Nynorsk salmebok blir nytta ved anakvar høgmesse i Slottskapellet. — I føreordet til «Utkast til ny norsk salmebok» — er Nynorsk salmebok skulda for «enstonighet», utan grunngeving med døme. — Well, denne gongen er temaet «søtladenhet». Det skulle vore interessant å leggja merke til kva St. Olav meiner om den side av saka, når det gjeld vår andre offisielle salmebok!

Vyrdsamt
Nils-Aksel Mjøs,
forskningsstipendiat.

FOR PAVE OG KIRKE

Hr. redaktør,

Som norsk kontakt for den danske oversettelse av manifestet FOR PAVE OG KIRKE ber jeg i anledning biskop Grans omtale av dette i siste nummer av ST. OLAV om å få gi følgende redegjørelse.

Manifestet er en lojalitets- og lydighetserklæring til Paven og de kirkelige myndigheter, hvori jo også er inkludert biskopene. Som Biskop Gran nevner, har statssekretæren, kardinal Villot, billiget innholdet og meddeler underskriverne Pavens velsignelse samtidig som det gis uttrykk for Pavens glede og takknemlighet over aksjonen. Det er for meg uforståelig — og beklagelig — at Biskop Gran finner noe i det som kan oppfattes som «fordømmelse» av trossfeller,

og at manifestet er noe «som i seg selv er egnet til å så splid». Manifestet er ikke rettet mot *noen*, men mot *noe*, nemlig mot den «splid innen Kirken» som Biskopen selv nevner. Den sorg og uro som kommer til uttrykk i det er et faktum i den katolske virkelighet idag, og den bør tåles uttrykt også i vårt miljø.

Manifestet samler nå underskrifter i en rekke land. Da det imidlertid ikke har vært offentliggjort her hjemme, mente jeg det var av interesse også for andre å få anledning til å sette seg inn i det og eventuelt slutte seg til. Jeg har derfor helt privat sendt det til et meget begrenset antall katolikker i våre tre bispedømmer, samt til sogneprester og søsterorganisasjoner sammen med et følgebrev fra undertegnede.

Jeg beklager at denne fremgangsmåte byr Biskopen imot. Legfolk anmodes jo nå sterkt om å ta initiativ for saker innen Kirken som engasjerer dem og for meg synes det underlig om slike initiativ først skal søkes sanksjonert av biskopene. Legfolkets frihet blir jo da temmelig illusorisk.

Eddie Cappelen.

Evolution

Materiens første hvite blomst av lys

slo ut i evighetens mørke.

Tidløsheten ble til *nå*

da Gud ble stoff

og tok det første steg

imøte med seg selv.

I kloders gnistregn

ble ånd til ord

da lyd og lyn var ett,

og ingensteds ble *rom*.

Tid og sted og form

ble slynget frem,

og var meg selv.

Med mikrokorte cellesteg

fra ild til vann,

fra algevekst til kryp

igjennom sekler har jeg gått

ifølge med min skaper,

for å finne ham

som går imøte med seg selv.

Brit Josephson

BASAR

i St. Hallvard kirkes foreningslokale, Enerhauggaten 4, Oslo 6,
fra 25. oktober til 2. november.

Basaren er åpen hver dag fra kl. 18 til kl. 21. Søndagene 25. okt. og 1. nov. også etter høymessen.

Demonstrasjon, underholdning. Vakre gevinster, kafeteria. Salgsdisk, aftentrekninger.

Mandag 26. okt. og torsdag 29. okt.: Bingoaften.

Lørdag 31. okt. kl. 17—19 barneaften med dukketeater, tombola etc.

Mandag 2. nov. kl. 21: Trekning.

FOR PAVE OG KIRKE

Hr. redaktør,

Som en av dem som har skrevet under på manifestet for pave og kirke vil jeg gjerne få gjøre oppmerksom på at dette ble gjort uten å ane at det kunne oppfattes som illoyalitet overfor vår egen biskop. For meg står det nemlig slik at nettopp lojaliteten overfor den kirkelige myndighet og ledelse, biskop såvelsom pave, er en verdi som det er all grunn til ikke bare å bevare, men også styrke.

Det er ikke alltid slik. Jeg siterer fra siste nr. av «St. Olav» hva en prest skriver (nr. 18, side 282, spalte 1): «Diskusjonen (om prestenes sølibat) fortsetter til tross for stadige

forsøk fra høyeste hold i Kirken på å stoppe debatten». Her er, som en vil se, tale, ikke bare om en biskops, men om selve pavens autoritet. Refleksjonene gjør seg selv.

I samme nr. av bladet (side 286, spalte 1) finnes en uttalelse som i den senere tid synes å skulle lanseres som etslags udefinerbart slagord: «Katolikkene . . . (har) lenge levet i en slags *ghetto*-tilværelse her i Norge.» Med andre ord: Vi må høyere opp!

La meg da få lov til å peke ut at minst halvparten av katolikkene i Norge er «flyktninger» eller andre utlendinger. Deres behov er en kirke og prester som kan og vil betjene dem ut fra de forutsetninger de selv har,

ikke så meget ut fra lærde spekulasjoner om Kirkens og kirkenes stilling i verden av idag. Vesentlig kommer katolikkene i Norge fra håndarbeidets rekker. Skal vi da ikke akseptere selve den *virkelighet* kirken (og dermed presten) befinner seg i — uten å gi den en så nedsettende betegnelse som «ghetto»?

På et møte av prester nylig uttalte en ikke-katolsk foredragsholder at katolisismen i Norge var «de intellektuelles religion». Det var visst ment som en anerkjennelse. Men er det slik? Dersom noen av oss selv, bevisst eller ubevisst, skulle akseptere betegnelsen, er det vel heller et spørsmål om det da ikke dreier seg om «de snobbedes religion»?

H. Kielland Bergwitz.

Manifestet . . .

(Forts. fra s. 305.)

2. At Kirken modigt udøver sin domsfuldmagt og udelukker, hvad der ikke mere hører den til.

3. At eksperimenteren, især på det liturgiske område, båndlægges, og at enhver egenmægtighed ikke blot forbydes, men også forhindres.

4. At den kirkelige journalistik altid beretter sandt om kirkelige begivenheder og anliggender og ikke ensidigt går fornyelsestrangens ærinde.

5. At der endelig — og især hvor præsteuddannelsen finder sted — gøres alvor af den fornyelse, som «ikke så meget består i en ændring af de ydre love, som af den indre lydigheds holdning over for Kristus» (koncilfædrenes budskap 20. okt. 1962) altså i helgenernes og Jomfru Marias holdning.

ville pastoralt være høyden av uansvarlig galskap. Det fører bare til forvirring, tvil og motløshet blant de gode og til spott og frafall blant de lunkne.

Det som kreves i dag er ikke blåøyethet eller, enda verre, ønsketenkning eller bedekone-sentimentalitet. Det som kreves idag, helt spesielt fra alle «de foruroligede» — av hvilken signatur de så enn måte være — er: En grundig informasjon og ærlig diskusjon angående det kristne budskap konfrontert som det er, om vi liker det eller ei, med vår tids sannhets- og virkelighetsbevissthet.

«Liten viden fører bort fra Gud, mens megen viden fører hen til Ham.» Å være i sannhet et Guds barn, behøver ikke nødvendigvis å være det samme som å være et troskyldig gudsord fra landet. Brüssel er det europeiske fellesmarkeds hovedstad. Det er nå også blitt det teologiske fellesmarkeds brennpunkt. Det ville være vidunderlig om alle de «foruroligede» blant Guds barn, også her hos oss på berget, kunne studere sammen og diskutere sammen dets teologiske resolusjoner. Da behøvede de ikke i deres uro å mistenke og forkjetre hverandre, men heller fatte nytt mot i lyset fra denne «ville lumière» — lysets by.

TEOLOGISK . . .

(Forts. fra s. 301.)

stifter bekjennskap med dem hver bidige dag ved presse, radio og fjernsyn,

Bedre sent enn aldri . . .

Et ekstra innbetalingskort er nå sendt til alle som skylder kontingent til ST. OLAV for 1970. Vennligst benytt det snarest!

Til alle som har betalt i rett tid en stor takk!

ST. OLAV's eksp., Akersv. 5, Oslo 1.

Tlf. 20 72 48 — Postgiro 20 46 48

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	} Arendal
Lunden Kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	} Hammerfest
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	} Hønefoss
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	} Tromsø
St. Mikals Prestegård	
St. Theresia Hosp.	
St. Franciskus Hosp.	} Trondheim
St. Magnus Kirke	
St. Magnus prestg.	} Tønsberg
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Om seksualitet og kjærlighet

«Så lett å forderve menneskene er det forresten ikke! Vi tåler meget, og en helt naturlig sunnhet som intet har med moralbud å gjøre, uskadeliggjør det verste ved å kaste et komikens skjær over det. Sexpropagandans egentlige fiende forblir det normale menneskelige samliv. — Og mens vi snakker om det, ligger ikke også svakheten i all sexdiskusjon i dens fullstendige kjærlighetsløshet? Seksualitetens naturlige kontekst er kjærligheten, liksom kjærligheten mellom to mennesker skulle finne et særlig uttrykk i det seksuelle? Isoler seksualiteten, og det blir bare et spørsmål om «teknikk». Og det igjen betyr umenneskeliggjørelse og nedverdiggelse.

Hvordan skal vi så reagere på den nåværende sexbølge? — Ved å holde hodet klart og ikke la oss fange inn av *illusjonen*. En smule humor også, som overfor alt djevelens spillfekteri, er et virksomt middel. Men først og fremst, la oss bevare kjærligheten! Ikke bare den menneskelige ømhet som gjør livet vakkert mellom oss. Men også kristenkjærligheten, den «caritas», som vi skal omfatte alle menneskene med og ganske særlig den som det nå gjøres urett mot og som lider under denne spesielle form for åndstyranni.»

(Fra Helligdag.)

DRAMMEN
GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen
<i>American Foto</i> SPESIALFORRETNING I FOTO OG RAMMER Engene 4 - Tif. 83 11 45 Filial: Tollbodgt. 16 - Tif. 83 65 65
FREDRIKSTAD

CARITAS, KONTAKTKLUBBEN FOR ELDRE

BASAR

i menighetslokalet, Akersveien 5, 17. og 18. oktober til inntekt for Caritasarbeid i Norge. Basaren åpnes lørdag etter skoletid og søndag etter høymessen og er åpen hele dagen. Lørdag tombola for barna, begge dager underholdning, begge dager affentrekning, søndag hovedtrekning. Blant gevinstene: Dekket middagsbord, kaffeservise, lamper, broderte saker, bunadkledde dukker o. m. a.

STØTT ELDREOMSorgen!

DRAMMEN	
<i>Drammens malerforretning</i> Inneh. Asbjørn Gundersen Tif. 83 19 16 - 83 33 32	
GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikfabrikk Tif. 83 41 84 - DRAMMEN	
 TYRILYS ^{1/3} TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri	
FREDRIKSTAD	
Byens spesialforretning Agentgt. 1 - Tif. 17 080	<i>Andr. Janne &</i> Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tif. 12 945
EDVARSDEN & NORDHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tif. 11 220 - Fredrikstad	ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad
O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840	

Som tidligere meldt i ST. OLAV har den katolske menigheten i Hal- den nylig feiret sitt 100 års jubileum i nærvær av biskop John Willem Gran. Bildet viser et glimt fra jubileumsdagen, en liten gruppe sammen med biskopen før prosesjonen.

Distriktsforbund Sør-Norge

innbyr sine medlemmer og andre katolske kvinner til retrett på MARIAHOLM fra **lørdag 21. november** (buss fra Ankertorget kl. 17.10) til og med **søndag 22. november** (retur kl. 19.25).

Pris kr. 40,— pluss kr. 13,— i reise penger tur/retur. Tegningsfrist 1. november 1970.

Retrettleider: Pater Arno. Emne: «Skriftemål og mentalhygiene.» —

Påmelding til sekretæren, Aslaug Jørgensen, Sophus Liesgt. 6 B, Oslo 2, tlf. 56 58 16 etter kl. 17.

OSLO

E. Sunde & Co. Røeleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 84

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Tlf. 21 69 06

NOBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

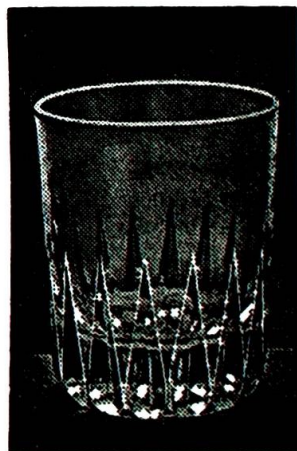
Bernb. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Poctofino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekker i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Galligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

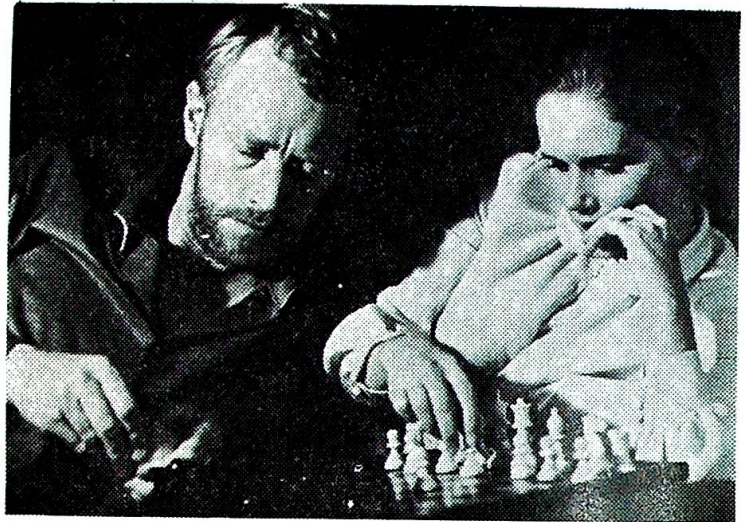

EN PASSION

Ingmar Bergmans siste film er hva tittelen sier: en lidelseshistorie. I et mikrokosmos, en liten øy som ligger hvorsomhelst, utenfor tid og sted, fortelles her fem lidelseshistorier, men tydeligvis bare som eksempler. «Denne gangen het han Andreas Winkelman,» er filmens sluttord, dvs.: «Han har hatt mange navn, han har mange navn, fordi han i virkeligheten er Enhver.» Det er selve menneskelivet som er en lidelseshistorie: «Jeg visste ikke at livet skulle være en daglig lidelse,» sier er av filmens personer. Og hvorfor er det så? Fordi alt samfunn, all kommunikasjon mellom mennesker er så aldeles umulig, all kjærlighet er umulig, fordi det er vegger mellom menneskene, vegger som ingen eller intet kan bryte ned. — Alt dette lyder kjent; Bergmann har, i hvert fall i sin siste periode, forsøkt å si dette om og om igjen, men aldri har han vel lyktes så godt som i denne filmen.

Gjennom øysamfunnets fem lidelseshistorier berettes fem livsskjebner og fem måter å oppleve den menneskelige isolasjon og ensomhet på. *Andreas Winkelman* (Max von Sydow) er den skibbrudne fra et ulykkelig ekteskap og juridiske forviklinger, som på øya har trukket seg tilbake og søkt ensomheten fordi han har gitt opp; han er intet, han er «uttrykksløs». Hans forhold til *Anna* (Liv Ullmann) er et halvhjertet nytt forsøk på å nå frem til et annet menneske, men det er på forhånd dømt til å mislykkes, hvorpå han vender tilbake til sin ensomhets trange fengsel. *Anna* er filmens mest interessante person, av nesten ibsenske dimensjoner, og dette adjektivet er ikke valgt på måfå. Hun er en Hjalmar Ekdal i kvinneskikkelse, hennes reaksjoner på livets lidelse er nemlig løgnen. Fordi sannheten ikke kan bæres, diktes den bort. Hun er den skadeskutte vildanden som dukker ned til havsens bunn og biter seg fast i løgnens tang. I en fantastisk monolog i nærbilde, hvor *Anna* forteller sitt livs store løgn, løgnen om samlivet med hennes avdøde mann (som hun i virkeligheten drepte i en bilulykke), får Liv Ullmann igjen rikelig anledning til å vise hvilken utrolig skuespillerinne hun er.

LIV ULLMANN og MAX VON SYDOW som *Anna Fromm* og *Andreas Winkelman* i Ingmar Bergmans «*En passion*», hvor de andre to hovedrollene innehas av BIBI ANDERSSON og ERLAND JOSEPHSON. Den svenske mesterrøggissøren, som hittil har sverget til sort/hvitt, har denne gang gjort sin film i farger.

— *Anna* bærer heller ikke etternavnet *Fromm* av tilfeldighet. Hun er også den troende, slik Bergman ser henne, dvs. den som på liv og død vil at livet skal være i samsvar med hennes oppdiktning. Når det går opp for henne at det ikke er slik allikevel, fører det andre i døden. *Eva* er overgitt håpløsheten, hennes liv er også en meningsløshet, og hun vet det, men til tross for at *Bibi Andersson*, i en innlagt kommentar til sin egen rolle, mener at det er håp om soning for henne, tier selve filmen derom. *Evas* mann, *Elis* (Erland Josephson), representerer en fjerde mulighet: Han er kynikeren som har bestemt seg for at «menneskenes lidelse ikke skal holde ham våken om nettene». — Den femte lidelseshistorien handler om *Johan Andersson* (Erik Hell), enstøingen som blir beskyldt for mishandling og drap av dyr, og som til slutt nærmest blir lynsjet.

«*En passion*» er en lidelseshistorie som ender *Langfredag*. Kristi lidelseshistorie er selvsagt tenkt som prototypen på den menneskelige historie. Det ville vel være

en feiltolkning å mene at *Andreas Winkelman* er en Kristus-figur. Det er vel heller Kristusfiguren som er tenkt som innbegrepet på hele den menneskelige situasjon. *Annas* påskedrom bringer klart frem på hvilken måte. I denne drømmen går hun frem til *Maria-skikkelsen* og sier: «Tilgi meg.» «*Maria*» slår henne i ansiktet og skyver henne fra seg med makt. Dette gir vel en nøkkel til forståelse av hvorfor menneskelivet er en lidelseshistorie, nemlig fordi der ikke finnes tilgivelse. Tilgivelsen kunne bryte ned veggene, men da den er umulig, tømres de bare fastere og sterkere opp. Derfor er øyas mikrokosmos en langfredagsverden, her er ingen forsoning mulig, her er ingen påskedagsmorgens forløsning.

PH

NESTE NR.:

«ER DET INGEN SOM TENKER
PÅ MAUD?»

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Mirjam Knollmüller C.S.J.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 35 pr. år.
Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 40.

Annoser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.